

Х Р О Н І К А

**ІНСТИТУТУ АРХЕОЛОГІЇ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА – 10 РОКІВ**

Археологічна наука у Львові започаткована ще в другій половині XIX ст. і має давні європейські традиції. До її становлення та розвитку причетні як українські, так і іноземні вчені, які працювали у Львівському університеті впродовж останніх 150 років.

У другій половині XX ст. археологія, як наука про давнє минуле, з ідеологічних міркувань повною мірою культивувалася лише в Москві і формувалася з позицій московської історичної школи. Львівському університету, як і іншим вищим навчальним закладам України, не дозволялося готувати археологів та займатися фундаментальними проблемами дописемної історії своєї держави. Із здобуттям незалежності одним з основних і важливих завдань української науки та освіти є підготовка кваліфікованих фахівців для дослідження та висвітлення давньої історії України з нових, власних концептуальних позицій. У руслі цього процесу у Львівському університеті ім. Івана Франка за сприяння ректора Івана Вакарчука у вересні 2000 р. організовано Інститут археології.

Головними завданнями новоствореного підрозділу стали фундаментальні археологічні дослідження на теренах Західної України. Науковці Інституту почали працювати у напрямку вирішення проблем етногенезу слов'ян, етнокультурних та державотворчих процесів в Українському Прикарпатті й Західній Волині протягом I тисячоліття н. е. Особливе місце в його наукових планах посідають питання ранньослов'янської археології киеворуської доби.

Інститут очолює Михайло Филипчук, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки, спеціаліст у галузі археології слов'ян, автор та співавтор понад 60 публікацій, в тому числі трьох монографій. Постійними працівниками Інституту є молодший науковий співробітник Петро Довгань, спеціаліст з археології Київської Русі, автор та співавтор понад 50 публікацій. З 2008 р. в Інституті почала працювати Наталія Стеблій – науковий співробітник, кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки, автор та співавтор близько 20 публікацій, спеціаліст в галузі ранньослов'янської археології. З 2001 р. з Інститутом співпрацює Наталія Білас, кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки, автор понад 25 наукових публікацій, спеціаліст у галузі пізньосередньовічної археології.

Науковими консультантами є: Володимир Баран – член-кореспондент НАНУ, доктор історичних наук, професор; Деонізій Козак – доктор історичних наук, професор, завідділу археології слов'ян, заступник директора Інституту

археології НАНУ та Віталій Конопля – науковий співробітник відділу археології Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАНУ.

Співпраця Інституту ґрунтується на укладених Угодах про наукову співпрацю на 2006–2010 рр. в галузі первісної та ранньосередньовічної археології з Інститутом археології НАНУ, Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка (кафедра археології та музеєзнавства), Прикарпатським національним університетом ім. Василя Стефаника (кафедра всесвітньої історії), Тернопільським національним педагогічним університетом ім. Володимира Гнатюка (кафедра стародавньої та середньовічної історії), Харківським національним університетом ім. Василя Каразіна (Музей археології та етнографії Слобідської України), Чернігівським національним педагогічним університетом ім. Тараса Шевченка (кафедра археології та давньої історії України), Чернівецьким національним університетом ім. Юрія Федьковича (Археологічний центр буковинознавства), Ужгородським національним університетом (Інститут карпатознавства), Буською гімназією ім. Євгена Петрушевича при ЛНУ ім. Івана Франка.

З перших днів свого функціонування між науковим підрозділом та історичним факультетом нашого Університету налагоджено тісну співпрацю: на базі Інституту проводяться лекційні, семінарські та практичні заняття, а наукові працівники постійно готують студентів для участі у вітчизняних і міжнародних студентських конференціях.

Інститут археології ЛНУ ім. Івана Франка бере участь у міжнародних проектах. Спільно з Інститутом археології Словенської академії наук та мистецтв протягом 2003–2004 рр. виконано тему “Взаємозв’язки між Словенією та Україною в ранньому середньовіччі”. За результатами дослідження підготовлено розширений каталог ранньосередньовічних слов’янських пам’яток в західному регіоні України та на території Словенії, а також створено комп’ютерну тест-програму баз даних. Інститут налагодив наукові зв’язки та співпрацю з Інститутом археології Вроцлавського університету (Польща), Інститутом археології Російської АН, Інститутом прото- і ранньої історії Віденського університету (Австрія), Інститутом археології Словенської АН, Інститутами археології у Брно та Празі (Чехія), Вищою школою прикладних досліджень (Франція), Інститутом археології Стокгольмського університету (Швеція), Центральноевропейським університетом в Будапешті (Угорщина).

Протягом 2001–2008 рр. колектив Інституту працював над виконанням таких планових тем як: “Етнокультурні та державотворчі процеси у Верхньому Подністров’ї, Західному Побужжі та Повісленні в I–на початку II тисячоліття н. е.” і “Бужськ та його околиці в VI–першій половині XIII ст.” З 2009 р. науковці працюють над темою “Система заселення Верхів’їв Західного Бугу і Дністра в I тисячолітті до н.е. – середині II тисячоліття н.е.” За результатами зазначеної тематики опубліковано понад 40 статей та три колективні монографії.

З 2008 р. Інститут археології започаткував виконання пілотного проекту “Археологічний кадастр України (Львівська область)”, суть якого полягає у

створенні банку археологічних даних шляхом суцільного обстеження території. За два польові сезони виявлено понад 90 нових археологічних пам'яток.

У березні 2001 р. Інститут археології спільно з кафедрою археології, античності та середньовіччя і Археологічним музеєм провів у Львові–Яворові Міжнародну археологічну конференцію “Етногенез та рання історія слов'ян: нові наукові концепції на зламі тисячоліть”. У форумі взяли участь понад 40 учасників з України, Росії, Польщі, Чехії, Молдови. Видано матеріали конференції.

Спільно з Інститутом археології НАНУ та Інститутом прото- і ранньої історії Віденського університету (Австрія) 22–25 вересня 2002 р. проведено Міжнародну конференцію “Нові технології в археології”. В її роботі взяли участь понад 40 археологів з України, Росії, Чехії, Австрії, Словенії. Підсумком конференції стала публікація матеріалів.

Яскравим підтвердженням активної участі науковців Інституту у розробці актуальних проблем ранньосередньовічного часу в Європі стало проведення на базі Університету (вересень 2008 р.) II Міжнародного симпозіуму “Народження слов'янських держав: стан та перспективи досліджень”, який відбувався в рамках роботи Європейського Наукового Об'єднання “Європейський Схід у ранньому середньовіччі: від племен до держави”. Співорганізаторами цього заходу були Національний Центр наукових досліджень Франції, Вища школа прикладних досліджень (Париж) та Інститут археології НАНУ. В його роботі взяли участь понад 30 учасників з України, Росії, Польщі, Чехії, Франції та Швеції.

Головним об'єктами польових досліджень Інституту сьогодні є Пліснеський археологічний комплекс, літописний Бужськ, а також різночасові пам'ятки в околицях с. Андріївка Буського району, які одночасно з вивченням інших старожитностей дають змогу висвітлювати складні етнокультурні та державотворчі процеси I–початку II тисячоліття н. е.

За короткий час зусиллями наукових працівників створено необхідну матеріально-технічну базу: обладнано керамічну та хімічну лабораторії для камерального опрацювання археологічних знахідок, обліковано фондові колекції археологічних матеріалів, отриманих університетськими експедиціями за останні 40 років, сформовано спеціалізовану бібліотеку та обладнано навчальну аудиторію для занять студентів історичного факультету.

Детальна інформація про Інститут є на Web-сторінці Університету – <http://www.lnu.edu.ua/institutes/archeology/html>